

שבט תשע"ז

פברואר, 2016

תכנית "אקדמיה-כיתה"

קובץ היערכות לקראת שנת הלימודים תשע"ז

המסמך שלהלן מציג הרחבות, הבהרות והמלצות לסיוע למוסדות האקדמיים הנוטלים חלק בתכנית "אקדמיה-כיתה" בשנת הלימודים תשע"ז. מבחינה פורמלית-משפטית המסמך מצוי בזיקה ל"קול קורא", אך אין הוא בא להחליפו, אלא להוסיף הבהרות ותובנות שעלו מהפעלת התכנית בשנת הלימודים תשע"ו.

2. אוכלוסיית הסטודנטים המשתתפים בתכנית

- חשוב להבהיר כי לא נכללים בתכנית:
 - סטודנטים הלומדים במסלול החינוך המיוחד ללא התמחות גילאית או דיסציפלינרית (מסלול 51 במכללות האקדמיות לחינוך);
 - סטודנטים במסלול החינוך הלא-פורמלי שאינם מתמחים בדיסציפלינה הנלמדת במערכת החינוך.
- מומלץ מאוד לקיים בקיץ עם הסטודנטים, בכל המסלולים והתכניות, הכנה לגבי הציפיות והתנאים להשתלבות מיטבית במסגרות החינוך. ההכנה בקיץ לפני הכניסה לכיתה חיונית ביותר במיוחד ב-M.Teach ובתכניות להכשרת אקדמאים.

3. אופי ההתנסות בתכנית

במסגרת התכנית הסטודנטים משתלבים במהלך לימודיהם בבתי ספר יסודיים ועל-יסודיים ובגני ילדים, ככוח הוראה נוסף בתוך מוסדות החינוך. ההשתלבות היא למשך שלושה ימים בשבוע לפחות, בהיקף של 12-15 שעות שבועיות.

א. היקף שעות ההשתלבות במסגרות החינוכיות

- לכל סטודנט בתכנית נקבעת מערכת שעות לפעילויות הוראה סדירות בכיתות (כ-70% מן הזמן) בתחום ההתמחות שלו ובתכניות הקשורות לעבודת החינוך. נוסף לכך נקבעות פעילויות בית-ספריות ושכבתיות (30% מן הזמן) שבהן כלולות משימות כגון: חניכה, פעילויות בוועדות בית-ספריות, או בפרויקטים חברתיים בבית הספר בשיתוף הקהילה, ימי הורים, אירועים בית-ספריים ועוד.

- הסטודנטים באוניברסיטאות ובמכללות האקדמיות לחינוך הלומדים בתכנית תואר שני משולב תעודת הוראה (M.Teach.) ואקדמאים הלומדים לתעודת הוראה, יוכלו להשתלב בבתי הספר ביום השלישי להתנסות, לפי מערכת אישית גמישה. המערכת הגמישה מחויבת בהליך מעקב ובליווי מסודר של המד"פ.
- נציין כי התנסויות שנצברו בשנה"ל תשע"ו לא הצביעו על יתרון ליום הגמיש השלישי עבור בתי הספר. בחלק מן המקרים סגלי ניהול והוראה לא ציינו את היום הגמיש כתורם לתלמידים. נוצרו קשיים גם לגבי בעיות ניטור ומעקב אחר סטודנטים ביותר הגמיש השלישי.
- בחטיבה העליונה (י-י"ב) אפשר לשלב רק את הסטודנטים מן האוניברסיטאות, למשך יומיים בשבוע לפחות, בהיקף של 12-15 שעות בשבוע. גם ביומיים אלה יש לוודא שיוצעו להם משימות הוראה (70% מן הזמן) לצד משימות חברתיות-חינוכיות בבית הספר (30% מן הזמן).
- בזמן חופשת הסמסטר, תדולל פעילות הסטודנטים בבתי הספר/גני הילדים כדי לפנות להם זמן לביצוע בחינות ועבודות. מוצע שבזמן זה הסטודנטים ישתדלו להיות נוכחים, לפחות פעם בשבוע במסגרת החינוכית, על-מנת לשמור על קשר רציף עם התלמידים.

ב. פעילויות הסטודנטים במסגרת ההתנסות

- הסטודנטים בתכנית פועלים בחלק מן ההתנסות בהוראה במתכונת של "הוראה בצמד". דגמי ההוראה בצמד הם רבים ומגוונים ומשתנים בהתאם למטרות, לתכנים ולפעילויות המתוכננות. הם יכולים לכלול: צפייה במורה המכשיר בעת הוראתו את כל הכיתה. לעתים יכול המורה המכשיר לצפות ולתת משוב לסטודנט בעת שמלמד בכיתה. הכיתה אף יכולה להתפצל לקבוצות למידה גדולות או קטנות, כאשר המורה המכשיר והסטודנט חולקים את הוראתם בקבוצות השונות. לעתים יכול הסטודנט ללמד קבוצה קטנה בחלל הכיתה או מחוצה לה בעת שהמורה המכשיר מתפנה לטפל בקבוצות אחרות הנזקקות לסיועו במרחב אחר. בכל מקרה, רצוי להבהיר שדגמי ההוראה בצמד מתנהלים בתנאי אמון וההדיות גבוהים. המורה המכשיר מחויב לתת משוב שוטף לסטודנט ולהיפתח גם למשוב מצד המדריך הפדגוגי.
- נוסף להתנסות בדגם "הוראה בצמד" כל סטודנט מתנסה בדגמי הוראה אחרים ומגוונים, ובהם הוראה קבוצתית, הוראה יחידאית-פרטנית ועוד (דגמים אלה מוכלים בהיקף 70% מזמן ההתנסות בהוראה).
- הסטודנט מצטרף גם לפעילויות בית-ספריות שאינן הוראה בכיתה, כגון: ימי הורים, טקסים, הנחיית ועדות תלמידים, טיולים וכיוצא באלה. למקשר הבית ספרי עשויה להיות תרומה רבה בקידום הפעילויות הבית ספריות ובניהול מעקב אחר מיזמים ורעיונות הצומחים מצד הסטודנטים בתוך בתי הספר. בגני הילדים, יוזמות אלה תלויות בתנאי התמיכה שיוצגו על-ידי הגננות והסטודנטיות המעורבות.

- גננות ומורים מכשירים מחויבים לפתוח את כיתתם או את גנם בפני מדריכים פדגוגיים של הסטודנטים המתנסים בהוראה בצמד. ההדרכה של הסטודנטים מתבצעת בתכנון שעות חניכה ממוסדות במערכת השעות של המורה המכשיר בבית הספר. מיסוד השעות לתכנון ולמשוב הוא סוד ההצלחה של העמיתות. זו כוללת גם פיתוח קהילות למידה של צוותי מורים בשכבה, או בהוראת תחום הדעת (צוותי מקצוע/שכבה) ששותפים בהן הסטודנטים והמדריכים הפדגוגיים.

4. המוסדות המכשירים בתכנית

- המוסדות המכשירים המשתתפים בתכנית הם מוסדות אקדמיים לחינוך, ואוניברסיטאות המקיימות תכניות להכשרת עו"ה באישור המועצה להשכלה גבוהה (המל"ג).
- מספר הסטודנטים מהמוסד המכשיר הלוקחים חלק בתכנית הוא 15 לפחות; היקף ההתנסות המעשית של כל סטודנט בתכנית אינו יורד מ-12 שעות בשבוע.
- המוסד המכשיר מכין תכנית לפיתוח מקצועי של המורים/הגננות המכשירים כדי להכשירם לתפקיד. התכנית בתשע"ז תהיה בהיקף של 30 שעות.
- חשוב שרצף הצמיחה של הגננות והמורים המכשירים יתוכנן בראייה דו-שנתית. משמעות הדבר שיש להביט על ההכשרה ברצף של 60 שעות - 30 שעות בכל שנה). תעודת מורה מכשיר תוענק בתום שנתיים של למידה. מתווה הפיתוח המקצועי למורים מכשירים מצוי באתר "אקדמיה-כיתה".
- מורה מכשיר שסיים הכשרה בהיקף של 60 שעות רשאי לקבל תכנית לזווי של סופרוויז'ן. גם לתכנית זו פותח מתווה לפיתוח מקצועי המפורט באתר "אקדמיה-כיתה".
- במסגרת מתווה הפיתוח המקצועי מומלץ כי המוסד המכשיר יכין תכנית לפיתוח מקצועי של כלל מורי בית הספר/גני הילדים, נוסף לתכנית לגננות/מורים מכשירים. התהליך נעשה בתיאום ובשיתוף מרכז הפסג"ה באזור. בתכנון יש להתחשב בצורכי הפיתוח המקצועי של מסגרות החינוך וביכולות המכללה לתת מענה מתאים למורים ולגננות (ראו הרחבה בסעיף 5.5).
- מצופה מהמוסד המכשיר לקחת חלק בצוותי היגוי ותמיכה המוקמים במחוזות. השתתפות זו תקדם את שילוב הסטודנטים ואת מעורבות הסגל האקדמי בדגמי שותפות. חברי הצוות המחוזי הם מפקחים ובעלי תפקידים מהמחוז ומהמטה, אנשי אקדמיה, נציגי הרשות המקומית, נציגי מרכזי הפסג"ה.
- המוסד המכשיר נמצא בקשר הדוק עם מנהל/ת המחוז, או המפקחת לפיתוח מקצועי, האחראית לקידום תהליכי השותפות ולמימוש תכניות ההכשרה והפיתוח המקצועי המוצעים על-ידי המוסדות האקדמיים.
- תהליך גיבוש התכנית מפגיש רצונות הן מן המחוז והן מן המוסד האקדמי. חשוב לעודד את השותפים למצוא את האיזון בין קידום המסגרת החינוכית ותלמידיה מחד גיסא, לבין קידום התנאים המיטביים לפיתוח איכות ההכשרה, האמון והחניכה של הסטודנטים בהתנסות מאידך

גיסא. חיוני שהמחוזות יבחנו את היקף המורים המכשירים הראויים להכשרה של הסטודנטים, בטרם יציעו למוסדות האקדמיים את המלצתם לבתי הספר והגנים שישתלבו בתכנית. רצוי להתחשב גם בקשרי שותפות קודמים שהיו למוסדות ההכשרה עם מוסדות החינוך לאורך השנים.

5. הפיתוח המקצועי בתכנית

פיתוח מקצועי בית-ספרי

היבט זה עוסק בשותפויות בין כל אנשי המקצוע השותפים לתהליכי הפיתוח המקצועי של בית הספר והגן. בשנת הלימודים תשע"ז מצופה כי תיבנה תכנית התפתחות מקצועית בית-ספרית/ גנית בתהליך המשתף את כל הגורמים המקצועיים השותפים לתכנית. התכנית תדגיש את השותפות שבין אקדמיה לשדה.

- וועדת ההיגוי המוסדית, שפורטה בסעיף 4, צריכה לבנות תכנית התפתחות מקצועית בית-ספרית, המתייחסת לציר ההתפתחות המקצועי הבית-ספרי. רצף הלמידה הארגוני יתייחס לשלוש השנים האחרונות ויכלול גם תכניות שהועברו בשנה הקודמת בתכנית "אקדמיה-כיתה" (אם הופעלה בבית הספר).

בתכנית תוצג תמונה מערכתית של תהליכי הלמידה של כל הצוותים הבית-ספריים המתוכננים להשתתף בלמידה.

- **במסגרות הגניות** התכנית מעודדת הקמה של קבוצות למידה לגננות מכשירות מכמה גנים הקרובים מבחינה גאוגרפית (ברשות המקומית או האזורית). תכנון מסגרות הלמידה נעשה בוועדת ההיגוי ועדת ההיגוי תבחן את רצף ההתפתחות המקצועית של הגננות בשלוש השנים האחרונות, ותציע תכנית התפתחות מקצועית לגננות המכשירות בהתחשב ביעדי הצמיחה וקידומן של הגננות כמובילות גן, או מובילות אשכול גנים. וועדת ההיגוי תתאם בין התכניות השונות, כך שכל גננת רשאית להשתתף בכמה קבוצות למידה על פי צרכיה וצורכי המערכת.

- **כדי להעמיק את השותפות בין האקדמיה לבין המערכת החינוכית, ועדת ההיגוי, באמצעות המפקחת לפיתוח מקצועי, פונה לגוף האקדמי המלווה את השותפות באותו מוסד חינוכי. ועדת ההיגוי בוחנת אם יש ביכולתו של הגוף האקדמי להציע תכנית לפיתוח מקצועי עבור המסגרת החינוכית עמה נרקמת השותפות, בטרם נעשית פנייה לגורמים, או גופים אחרים, המצויים מחוץ לשותפות.**

תכנית הפיתוח המקצועי הבית-ספרי/גני שמפתחים המוסדות האקדמיים, בשיתוף מוסדות החינוך ומרכזי הפסג"ה, מוגשת לאישור מפקחת הפיתוח המקצועי במחוז. לאחר קבלת אישורה, התכנית מוגשת לאגף הכשרת עו"ה ולאגף לפיתוח מקצועי של עו"ה, לאישור תקציבי. התכניות המאושרות מתוקצבות על-ידי האגף לפיתוח מקצועי, על פי הנוהל המפורט ב"קול קורא".

6. תקצוב התכנית בשנת הלימודים תשע"ז יהיה כמפורט ב"קול קורא"

א. המלגות לסטודנטים

- המלגות לסטודנטים הזכאים, הלוקחים חלק בתכנית כוללות השתתפות בנסיעות למקום ההתנסות במהלך שנת הלימודים. חשוב להדגיש כי אין להוריד תקורה מסכום המלגה והנסיעות. המוסדות האקדמיים יכולים להעביר את כספי הנסיעות למטרה ייעודית הקשורה בהסעות מאורגנות של הסטודנטים לבתי הספר ולגנים.
- סטודנט המבקש לעזוב את התכנית, או שנמצא כלא מתאים לה, יקבל את החלק היחסי של המלגה עד לחודש האחרון שבו שהה בהתנסות במסגרת החינוכית. כאשר בסיס החישוב של המלגה הוא ביחס ל-10 חודשים.

ב. תקצוב המוסדות המכשירים

- תקצוב המוסדות המכשירים הוא כמפורט ב"קול קורא" ומיועד לתגבור ההדרכה הפדגוגית בתכנית ולמינוי מתאם אקדמי לתכנית. ההדרכה הפדגוגית מתקיימת באופן סדיר, פעמיים בשבוע לפחות, בשותפות עם המורים והגננות המכשירים במוסד ההתנסות. על המדריך הפדגוגי מוטלת האחריות לקדם את תהליכי ההוראה וההדרכה בכיתות/בקבוצות הלמידה ובמשימות מגוונות שהן מעבר להוראה במסגרת החינוכית. נוסף לכך, המדריך הפדגוגי מנהל ומבצע את המעקב והמשוב בתיאום עם המורים והגננות המכשירים, ובשיתוף פעולה מלא עם המקשר הבית-הספרי ועם מנהל בית הספר, או המפקח הכולל בגן.
- כדי להביא לידי ביטוי את תרומתו של המדריך הפדגוגי בשותפות, חשוב להבטיח שבבתי הספר יהיה מספר משמעותי של סטודנטים, לפחות ארבעה סטודנטים באותו בית ספר; שהמדריך הפדגוגי יקיים עמם קשר רצוף (השמה בקבוצות מסלול גילאיות או בקבוצות התמחות דיסציפלינרית). המלצה זו רלוונטית גם לגנים שבהם משובצים שני סטודנטים לגן, עם אפשרות לשילוב באשכולות גנים, או לשילוב של דגם גנים יישובי. באשכול גנים או בדגם יישובי אפשר לשבץ גם סטודנט אחד לגן.
- הנימוק העיקרי להשמה מרוכזת של סטודנטים הוא הצורך למקד את תרומתו של המדריך הפדגוגי במרחב גאוגרפי נתון. כך אפשר לבסס טוב יותר את מעורבותו בתוך המערכת בתפקידי הדרכה, יעץ, הכשרה ופיתוח מקצועי.
- קיימת מודעות לבעיית הצפיפות בגנים, שהחלל הפיזי שלהם קטן. עם זאת, ניסיון מצטבר המתקיים בשיחות עם סטודנטים מעלה שהשותפות עם סטודנט נוסף בגיל הרך תורמת להם מאוד, לצד תרומת הגננת המכשירה בגן.

- המוסד המכשיר ממנה מתאם אקדמי לתכנית. תפקיד המתאם האקדמי מפורט בסעיף 7.5.

מומלץ שהמכללה תקצה מתקציבה תשלום מקביל להיקף השעות שמקציב המשרד. תקציב זה נועד להפעלת מתאמי משנה הפועלים בשותפות עם המוסדות החינוכיים. מתאמי המשנה חולקים במשימות המוצגות בעבודת המתאם האקדמי. אלה מבוצעות בזיקה הדוקה לבתי הספר שעמם מצויים בקשר.

ג. תקצוב מורים/גננות מכשירים ומורה מקשר.

- תקצוב מורים/גננות מכשירים ומורה מקשר במוסדות בהם מתקיימת התכנית, על פי המפורט ב"קול קורא".
- יובהר כי השעות עליהן ניתן התשלום, אינן מהוות חלק מהיקף משרת המורה/גננת במשרד החינוך/בבעלות של בית הספר/גן הילדים.
- התשלום למורים/ לגננות המכשירים ולמורה המקשר, יועבר על-ידי המוסד האקדמי וינתן רק לאחר שהמוסד האקדמי יעביר דוח ביצוע למשרד החינוך במהלך דצמבר. התשלום יבוצע למורים בשתי פעימות תשלום במהלך ינואר ויוני, 2017.
- חשוב להבהיר כי המשרד מתקצב את מוסדות ההכשרה, ואינו מעביר במישרין תשלום למורים. אין קשרי עבודה מכל סוג שהוא בין המשרד לבין המורים לצורך פעילות זו. התשלום למורים המכשירים ולמורים המקשרים נעשה על-ידי מוסדות ההכשרה בלבד.
- על המוסדות האקדמיים להעביר מידע באשר לתנאים ולהיקף התשלום עבור המורים והגננות המכשירים ועבור המקשרים הבית ספריים. עליהם לשלוח מכתב למנהלי בתי הספר, למקשרים הבית ספריים ולמורים/גננות המכשירים, בו יוסבר היקף התשלום, הורדת המיסים המתחייבים בחוק ומועדי העברת התשלום.

ד. תקצוב פיתוח מקצועי לקבוצות המורים המכשירים, ותקצוב תכניות פיתוח מקצועי למדריכים פדגוגיים ולמנחים באוניברסיטאות יהיה בכפוף למפורט ב"קול קורא".

6. הגשת בקשה להשתתפות בתכנית ובחירת המוסדות המכשירים

הליכי התכנון וההגשה

נוהל ההגשה כמפורט בקול הקורא.

המוסדות המכשירים יפנו אל המחוז לתיאום התכנית. המוסד המכשיר והמחוז יגישו למינהל עובדי הוראה הצעה משותפת, המאושרת על-ידי מנהל המחוז, או מי מטעמו, ונשיא המוסד המכשיר, או מי מטעמו. בתי הספר וגני הילדים שישתתפו בתכנית ייבחרו על פי מאפיינים שייקבעו במשותף עם המחוז. אלה כוללים:

- א. מנהיגות מוסדית ומורים המחויבים לתכנית;
- ב. כיתות צפופות, שבהן שלושים תלמידים לפחות;
- ג. רצוי - בתי ספר ממיצב סוציו-אקונומי נמוך עד בינוני;
- ד. יכולת בית הספר לספק לכל הסטודנטים מורים מכשירים איכותיים;
- ה. התחייבות המנהלים למסד במערכת השעות את שעות ההנחיה והליווי לסטודנטים, ובהן גם שעות צוות מקצועיות;

- ו. נכונות של המורים המכשירים להשתתף בקורס מורים מכשירים בהיקף של 30 שעות;
- ז. נכונות של ההנהלה ושל מורי בית הספר להשתתף במסגרת לפיתוח מוסדי, בהתייעצות עם מרכז הפסג"ה והשותפים מהמוסד האקדמי (עד 30 שעות).

1. פיתוח מקצועי בית-ספרי מאושר על-ידי המפקח לפיתוח מקצועי במחוז.
2. עם קבלת התכנית המשותפת למוסד המכשיר ולמחוז, ייקבע התקציב לתכנית ותועבר הודעה למוסד המכשיר ולמחוז.

הוועדה של המינהל תבחן את כל ההצעות שהגישו המוסדות כמפורט בקול הקורא

- המוסדות יגישו גיליון אקסל (בפורמט נתון) מלא של פרטי הסטודנטים ופרטי המורים המכשירים, בהתאם ללוחות הזמנים המפורטים ב"קול קורא".

7. השותפים ותפקידיהם

1. המורה המכשיר

המורה המכשיר הוא מורה מנוסה בעל שלוש שנות ניסיון לפחות בבית הספר. הוא משמש מורה מאמן ונבחר לתפקיד על-ידי מנהל בית הספר.

תפקידי המורה המכשיר

- א. מקבל לכיתתו את הסטודנט כעמית הוראה טירון, ושותף עמו במעשה ההוראה בפועל. בכלל זה נכללות פעולות כגון: תכנון ההוראה, תכנון המטרות הלימודיות והחברתיות בכיתה, ביצוע ההוראה בפועל בדגמי עמיתות שונים.
- ב. מיישם דרכי הוראה בצמד על פי אחד מהדגמים שלהלן:
- המורה מלמד והסטודנט צופה - המורה מעביר את השיעור בזמן שהסטודנט צופה בהתנהגות התלמידים או במורה המכשיר.

- המורה מלמד והסטודנט תומך - המורה נוטל את האחריות הראשית להעברת השיעור, ואילו הסטודנט עובר בין התלמידים ומסייע להם לפי הצורך.
- הוראה מקבילה - המורה המנוסה והסטודנט מעבירים את אותו שיעור בד בד לשתי קבוצות תלמידים נפרדות.
- הוראה משתנה - המורה המנוסה נוטל אחריות לקבוצה קטנה ואילו הסטודנט מעביר הדרכה לקבוצה גדולה יותר.
- הוראה קבוצתית - המורה המנוסה והסטודנט חולקים אחריות משותפת בהוראה בו-זמנית לאותה קבוצת התלמידים.

- ג. מסייע לסטודנט להכיר את התלמידים ואת מורכבות המערכת הבית-ספרית.
- ד. נפגש עם הסטודנט למשך שעתיים בשבוע. הפגישות מוקדשות לשיח רפלקטיבי על ההוראה המשותפת, לתכנון ולתיאומי הוראה בהמשך.
- ה. משתתף עם המדריך הפדגוגי בתהליכי פיתוח מקצועי. המדריך רשאי להיות נוכח בכיתה ולתת משוב וסיוע הדרכתי בהתאם לנדרש.
- ו. צופה בביצועי ההוראה של הסטודנט ומבצע תהליכי משוב בכתב ובעל פה.
- ז. מסייע לסטודנט להוביל יוזמות בבית הספר.
- ח. שותף למדריך הפדגוגי בתהליכי ההערכה של הסטודנט, בהערכה המעצבת באמצע השנה ובהערכה המסכמת לקראת סיום השנה.
- ט. משתתף במסגרת למידה להתפתחות מקצועית בהיקף של 30 שעות עם המוסד האקדמי השותף.

2. המקשר הבית-ספרי

בעל תפקיד בכיר בתוך בית הספר, שנבחר לתפקיד ע"י המנהל. מנהל/ת בית הספר מנוע מלמלא תפקיד של "מורה מקשר".

תפקידי המקשר הבית-ספרי

- א. שותף בצוות גיבוש ותכנון השותפות עם המוסד האקדמי ועם המחוז.
- ב. מתאם את צורכי בית הספר עם המוסד האקדמי, הרשות המקומית והמחוז.
- ג. מוודא שבמערכת השעות אכן מוקצות 2 ש"ש משותפות לסטודנטים ולמורים המכשירים שלהם.
- ד. מתאם עם המדריך הפדגוגי את המפגשים עם הסטודנטים ועם המורים המכשירים.
- ה. מציג לצוות המוסד האקדמי את צורכי בית הספר השונים מעבר לשיבוץ הסטודנטים.
- ו. מתכנן פעילויות חינוכיות-חברתיות בביה"ס ומקצה להן סטודנטים. מנהל מעקב וליווי של הסטודנטים בפעילויות אלה, בשיתוף המד"פ.
- ז. פותר בעיות במהלך הפעילות בתהליכי השותפות "אקדמיה-כיתה".

- ח. מעורב במסגרת למידה של 30 שעות בשיתוף המתאמים האקדמיים (מסגרת בין-מוסדית).
- ט. מעורב בוועדת ההיגוי של השותפות עם המוסד האקדמי, מרכז הפסג"ה, המחוז והרשות המקומית.

3. המדריך הפדגוגי

המדריך הפדגוגי אחראי לתכנון ולהבניה של ההתנסות המעשית במוסדות החינוך ושותף להם.

תפקידי המדריך הפדגוגי

- א. מלווה קבוצה של סטודנטים הנמצאים במוסדות המעורבים בשותפות "אקדמיה-כיתה".
- ב. צופה בצורה סדירה בכיתות ההוראה ומעניק יעץ, הדרכה ומשוב תומך לסטודנטים ולמורים המכשירים בכיתות.
- ג. מוביל משוב אמצע שנתי ומשוב מסכם לסטודנטים, בשיתוף המורה המכשיר וגורמים אחרים בבית הספר ובגן.
- ד. מלווה את התהליך בבית הספר באופן הדוק ונמצא בקשר עם מנהל בית הספר ועם בעלי התפקידים בו, במטרה ליצור התנסות מערכתית של הסטודנט במוסד החינוכי, הן בתפקידי הוראה, הן כאיש צוות וחבר בקהילה החינוכית. בגן הליוי נעשה בזיקה הדוקה לגנת המכשירה.
- ה. מעורב בפיתוח המקצועי של סגל בית הספר שבו מתקיימת ההתנסות המעשית של הסטודנטים שבאחריותו. הפיתוח המקצועי יבוצע על-פי צרכים שנקבעו במשותף עם הנהלת בית הספר.
- ו. שותף בהכשרתם של המורים המכשירים.

4. מנהל בית הספר

- מנהל בית הספר בוחן אם בית הספר ערוך להצלחת השותפות: אם חדר המורים רתום, מוכן, בשל ופתוח להכניס סטודנטים ומתמחים לפי מודל ההתנסות החדש. לאחר שהמנהל הבין ונתן את הסכמתו להשתתפות בתכניות הוא מבצע את הפעולות שלהלן:
- א. בוחן את בעלי התפקידים השותפים: המקשר הבית-ספרי והמורים המכשירים.
- ב. רותם בעלי תפקידים נוספים, כגון: היועצת, הרכזים הפדגוגיים ויתר אנשי הצוות.
- ג. מגדיר, יחד עם צוות החשיבה ועם המדריך הפדגוגי, את אתגרי השותפות לשנת הלימודים.
- ד. מארגן שעתיים מקבילות במערכת השעות למפגשי סטודנט, מורה מכשיר ומדריך פדגוגי.
- ה. מקצה בחדר המורים, או בחדרים זמינים אחרים, מקום שישמש את הסטודנטים לקיים את הקורסים או הסדנאות הדידקטיות.
- ו. יוזם מפגשים תקופתיים עם הסטודנטים, עם המד"פים ועם המורים המכשירים.
- ז. מתאם עם המדריך הפדגוגי פעילות משותפת לחדר המורים כולו, על פי צרכי בית הספר.

- ח. צופה, על פי צורך, בביצועי הסטודנטים ורשאי להעריך אותם, בתיאום מלא עם המדריך הפדגוגי המוביל את המהלך.
- ט. משתף את ההורים במעורבות הסטודנטים ומקנה תמיכה וגיבוי לסטודנטים, המהווים חלק מסגל ההוראה של בית הספר.

5. המתאם האקדמי

- א. מגייס ומשכנע סטודנטים להצטרף לתכנית.
- ב. מנהל ומתכנן את תכניות הפעולה הקשורות ל"קול קורא" של התכנית.
- ג. מתכנן, בשיתוף ראשי התמחויות וראשי מסלולי הגיל, את המעורבות של סגל ההדרכה, שייטול חלק בתכנית.
- ד. משתתף במפגשי היערכות עם מנהלי המחוזות, המפקחים הכוללים והמפקחים לפיתוח מקצועי, עם נציגי מרכזי הפסג"ה, עם מנהלי המסגרות החינוכיות ונציגי רשויות. הקשר נועד לקידום תהליכים לאיתור הצרכים, לקביעת תכניות הפעולה הקשורות בתכנית ולניהול מערכת להבטחת האיכות והשיפור.
- ה. מתכנן ומפעיל תכניות הכנה של סטודנטים, מד"פים וסגלי בתי הספר, בכל הקשור להיערכות לביצוע התכנית ולקידום יעדיה.
- ו. מקצה משאבים לתכנית ועוקב אחר ניצולם.
- ז. עוקב אחר הפעלת התכנית ומתמודד עם קשיים העולים במהלכה.
- ח. מתכנן ומקדם מסגרות לפיתוח מקצועי המשולבות בתכנית, תוך שמירה על תקשורת רצופה עם נציגי ועדת ההיגוי של התכנית.
- ט. מעודד מחקרי משוב והערכה הקשורים בתכנית, מעורב בתייעוד שלה ובהפקת תובנות ולקחים מצטברים לגביה.

8. הנחיות והבהרות להגשת בקשות להשתתפות בתכנית "אקדמיה-כיתה"

בחלק הנספחים של ה"קול קורא" מפורט אופן ההגשה של ההצעות והתכניות של תכנית "אקדמיה-כיתה". הסעיפים כוללים פרטים אלה:

- א. שם המכללה האקדמית לחינוך/האוניברסיטה;
- ב. שם מנהל התכנית, המוגדר כמתאם אקדמי של התכנית במכללה/באוניברסיטה;
- ג. תיאור התכנית, המתייחס למרכיבים שלהלן:
- 1. תיאור כללי של התכנית: התייחסות קצרה לרציונל ולמטרות התכנית, לצרכים ולהצדקות לפיתוחה במוסד האקדמי (צורכי ההכשרה), לצד הצגת ההקשר הסביבתי למערכות החינוכיות שעמן פועל המוסד האקדמי במסגרת ההכשרה (צורכי מוסדות החינוך, המחוז ועוד).

2. ייחודה וחדשנותה של התכנית: מומלץ להדגיש את היעדים ואת כיווני הפעולה החדשניים של התכנית, כולל מוקדי עניין שיטופחו בהתנסות ובהם יושם דגש פדגוגי וארגוני מיוחד (סביב רעיונות מפתח, פיתוח מיומנויות וכשרים מיוחדים, עידוד מיזמים וכו').

3. היקף הפעילות:

- מספר הסטודנטים העתידיים להשתתף בתכנית: יש לוודא שהסטודנטים עומדים בקריטריונים המבוקשים. מומלץ לוודא שמהלך הגיוס מלווה בהליך מסודר של התחייבות של הסטודנט להיכנס לתכנית ולהתמיד בה (ראו הצעות לטופסי התחייבות באתר "אקדמיה-כיתה").

- ציון מספר השעות השבועיות שיקדיש הסטודנט לפעילות בבית הספר או בגן, והקפדה שמספרן עומד על 12-15. בהקשר זה חשוב לציין כי היקף השעות ימוקד בבית ספר או בגן אחד. אי-אפשר לפצל את ההתנסות בין מוסדות חינוך שונים.

- פירוט על פי מסלולים והתמחויות: לוודא שהמסלולים שהוכנסו עומדים בדרישות "אקדמיה-כיתה".

- הצגת בתי הספר והגנים שבהם התכנית תתקיים: חשוב לציין את שמות בתי הספר, קוד המוסד, שם המנהל/ת, דוא"ל להתקשרות. ככל שהפרטים יעודכנו מוקדם יותר הדבר יקל את תנאי ההתקשרות עם מנהלי המוסדות ואת שילובם במסגרת ארצית של תכנית "אקדמיה-כיתה".

ד. הגשת רשימת המורים המכשירים והמתאמים עד 15 באוגוסט 2016, לפי הפירוט שלהלן: שם פרטי ומשפחה, מספר תעודת זהות (9 ספרות), שם המוסד, סמל מוסד, שם הסטודנט/ים המתנסים, שמות המורים המכשירים, שמות המדפ"ים המאמנים מהמוסד האקדמי.

ה. פירוט התכנית לפיתוח מקצועי של "המורים המכשירים" בבית הספר/בגני הילדים והכשרתם לתפקידם. התכנית תהיה בהיקף של 30 שעות, ורצוי לבנות אותה בראייה התפתחותית דו-שנתית.

יש להוסיף תכנית לפיתוח מקצועי של כלל מורי בית הספר/בגני הילדים במסגרת הפיתוח המקצועי, ולציין אם היא קיימת (כן/לא). חשוב להציג בקצרה את מתווה התכנית לפיתוח מקצועי (תוך בחינת הצרכים עם הנהלת בית הספר ונציגי הפסג"ה). התכנית תכלול:

1. רציונל קצר;

2. מטרות;

3. מפרט הנושאים העיקריים לפי מפגשים;

4. היקף השעות;

5. מתכונת ההפעלה ועקרונותיה;

6. קווים מנחים להגשת המטלה לקורס;

7. רשימת מקורות קצרה.

ו. הצגת השותפים בתכנית מחוץ למכללה: גני ילדים, בתי ספר, מחוז, רשות מקומית, גופים אחרים) והמעורבות המתוכננת שלהם במסגרת השותפות, כולל חשיבה על מהלך מנחה למסגרת היגוי לקבלת החלטות.

ז. תכנית הפעולה ולו"ז: בחלק זה מוצע להציג את סוגי המשימות העיקריות, את תת-המשימות ואת ניהולן, על פי חודשי השנה (במבנה של לוח גאנט).

ח. קביעת מדדים להערכת הצלחתה של התכנית: המדדים צריכים להיגזר בהלימה למטרות התכנית ולמוקדי השינוי והמעורבות שבהם רוצים לקדם את השותפות בתכנית "אקדמיה-כיתה". חשוב שיוצגו המושאים לבדיקה, שותפי הערכה והכלים העיקריים שאותם מתכננים ליישם כדי לבחון את ההתקדמות בתכנית ואת העמידה ביעדיה.

• **ככל שנציגי המחוזות יקדימו את ההיערכות ויסייעו לאתר צרכים ולפתור קשיים - גדלים הסיכויים שיווצרו ערוצי שותפות איכותיים עם המוסדות האקדמיים. גם מתאמי התכניות במוסדות האקדמיים צריכים לנהל מהלכי תקשורת טובים ויעילים עם המפקחים המקצועיים במחוזות כדי להציב את צורכי ההכשרה. אל תמתינו שהאחד יצור קשר עם האחר, היו פרואקטיביים ביצירת הקשרים.**

הגורם המסייע שנבחר מטעם המחוזות לתכנן ולרכז את הפעילות של "אקדמיה-כיתה" הוא המפקח לפיתוח מקצועי.

להלן פרטי ההתקשרות עם המפקחים לפיתוח מקצועי:

מחוז	מפקחות על הפיתוח המקצועי	דוא"ל	טלפון
דרום	אילנה בן זקן	ilanabe2@EDUCATION.GOV.IL	050-6283683
מרכז	חנה חרוסט	chanach@education.gov.il	050-6282498
תל-אביב	עינת רום	eynatro@education.gov.il	050-6288916
חיפה	יעל סלומון	yaelsa2@EDUCATION.GOV.IL	050-6282482
צפון	ענת כהן	anatco@education.gov.il	050-6288919
מחוז הצפון	יעל קהתי	yaelkeha@gmail.com	050-6322231
התיישבותי	אורלי אביבי	orlyha@education.gov.il	050-6225286
ירושלים	אינה זלצמן	innaza@education.gov.il	050-6289318
מנח"י	ברנית גולן יוסובש	train@mahad.ac.il	02-6233888

אפשר להסתייע גם בייעוץ של המפקחים על מוסדות ההכשרה

טלפון	דוא"ל	מפקחי ההכשרה
050-6282083	yehudash@education.gov.il	ד"ר יהודה שוורץ
050-6282514	ditzamaskit@gmail.com	ד"ר דיצה משכית
050-6282496	schatz@macam.ac.il	ד"ר אורנה שץ-אופנהיימר
050-6282523	davidbu@education.gov.il	דוד בוסקילה
050-6282469	kamalkh@education.gov.il	ד"ר כמאל חואלד

אפשר לפנות, על פי צורך, לצוות המטה של "אקדמיה-כיתה"

טלפון	דוא"ל	תפקיד	שם
050-6282069	noachgr@education.gov.il	מנהל אגף א' להכשרת עובדי הוראה	נח גרינפלד
054-7306800	imanuelda@013.net	מנהלת תכנית "אקדמיה-כיתה"	ד"ר דליה עמנואל-נוי
054-4934981	estifa@education.gov.il	מרכזת בתכנית "אקדמיה-כיתה"	אסתי פיירסטיין

בהצלחה!